

**Rodna analiza – integrisanje rodne dimenzije u aktivnosti projekta
"Odgovornost i profesionalizam u pravosudnom sistemu Crne Gore "**

Sažetak ključnih nalaza i preporuka

Sanja Elezović, konsultantkinja Savjeta Evrope

Oktobar 2020.

Finansirano
od strane Evropske unije i
Savjeta Evrope

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implementirano
od strane Savjeta Evrope

©2020 Savjet Evrope.

Sva prava zadržana. Licencirano Evropskoj uniji pod uslovima.

Nijedan dio ove publikacije ne može se prevesti, reprodukovati, niti prenositi, u bilo kom obliku ili na bilo koji način, elektronskim putem (CD-ROM, internet, itd.) ili mehanički, uključujući fotokopiranje, snimanje ili bilo koji drugi način skladištenja ili sistemom za preuzimanje informacija, bez prethodne pisane dozvole Direkcije za komunikacije (F-67075 Strazbur Cedex ili publishing@coe.int).

Izrada ovog dokumenta omogućena je uz finansijsku podršku Evropske unije i Savjeta Evrope. Stavovi izraženi u ovom dokumentu ne predstavljaju zvanične stavove Evropske unije ili Savjeta Evrope.

Uvod

U okviru programa saradnje Evropske unije i Savjeta Evrope pod nazivom „Horizontal Facility za Zapadni Balkan i Tursku“, Savjet Evrope sprovodi projekat „Odgovornost i profesionalizam u pravosudnom sistemu Crne Gore“ (HF6) u partnerstvu sa Sudskim savjetom, Tužilačkim savjetom,

Vrhovnim sudom, Vrhovnim državnim tužilaštvom, Centrom za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, Ministarstvom pravde, Advokatskom komorom, Komorom javnih izvršitelja, Notarskom komorom, Udruženjem sudskih vještaka, Udruženjem sudskih tumača i Centrom za posredovanje Crne Gore.

Cilj projekta predstavlja dodatno unaprjeđenje profesionalizma, odgovornosti i ukupnog kvaliteta usluga u pravosudnom sistemu Crne Gore, nadograđujući rezultate koji su ostvareni i usmjeravajući se na pitanja koja su istaknuta realizacijom projekta „Odgovornost u pravosudnom sistemu“ (HF14), u periodu od novembra 2016 do maja 2019. godine.

U skladu sa preporukama datim u izvještaju o sprovedenoj srednjoročnoj evaluaciji (ROM-Monitoring usmjeren na rezultate faze 1 HF-a) i političkim i organizacionim naporima Savjeta Evrope u ovom području, uključujući Rodnu strategiju i priručnik iz 2018. godine, projekat ima za cilj da integriše rodnu dimenziju i značajno osnaži inkluziju evropskih standarda o anti-diskriminaciji i rodnoj ravnopravnosti u okviru implementacije projekta.

Rodna analiza je rađena u junu 2020¹. godine u cilju pružanja značajnijeg uvida u nacionalni kontekst rodne ravnopravnosti, koji okružuje rodnu dimenziju pravosudne profesije i u cilju analize trenutnih pravosudnih politika/praksi sa aspekta rodne osjetljivosti. Gdje god je to bilo moguće, predstavljeni su primjeri dobre prakse država članica Savjeta Evrope, kako bi se ilustrovali modeli koji obezbjeđuju viši nivo rodne ravnopravnosti i rodne osjetljivosti unutar pravosudnih profesija. Na temelju toga razvijene su preporuke za integrisanje rodne dimenzije u projekat.

S obzirom na činjenicu da projekat već podrazumijeva osnovna načela rodne ravnopravnosti, ovaj dokument će prvenstveno biti usmjeren na dopunjavanje postojećih rodnih razmatranja i fokusiranje na one segmente projekta u kojima uvođenje pristupa rodne osjetljivosti u većem stepenu može dovesti do boljeg usklađivanja sa standardima Savjeta Evrope i Evropske unije. U tom smislu, važno je spomenuti da je analiza ograničena samo na dvije profesije - sudijsku i tužilačku i njihova profesionalna udruženja. Ostali korisnici projekta - advokati, javni izvršitelji, notari, sudski vještaci, sudski tumači i posrednici nisu predmet ovog dokumenta, jer bi takva analiza zahtijevala više vremena i resursa. Međutim, kad god je to bilo moguće, ove profesije su spomenute u svrhu dobijanja cjelovitije slike o glavnom predmetu analize. Takođe, date su neke posebne preporuke koje se tiču ovih profesija kako bi se osigurala efektivnija implementacija rodne dimenzije projekta, kao i u svrhu nekih daljnjih aktivnosti koje mogu uslijediti na osnovama takvih preporuka.

Sažetak ključnih nalaza i preporuka

Uvođenje načela rodne uravnoteženosti u pravosudnu profesiju i podizanje nivoa rodne osjetljivosti unutar struke, jača zaštitu ljudskih prava i vladavinu zakona. Primjena ovog načela u Crnoj Gori još uvijek predstavlja izazov. Feminizacija profesije na nižem

---

¹ Od strane nacionalne konsultantkinje Sanje Elezović

hijerarhijskom nivou u pravosuđu i dominacija muškaraca na nivou donošenja odluka (predsjednici sudova i rukovodioci državnih tužilaštava) mogu dugoročno doprinijeti produbljivanju rodne razlike i umanjiti ulogu pravosuđa kao čuvara ljudskih prava i vladavine zakona.

U okviru projekta „Odgovornost i profesionalizam u pravosudnom sistemu Crne Gore“ sprovedena je rodna analiza, kako bi se identifikovali glavni izazovi u uvođenju dimenzije rodne ravnopravnosti u pravosuđe i predložile rodno odgovorne mjere, rezultati i indikatori, koji bi bili integrisani u fazu realizacije projekta.

Analizom su utvrđeni sljedeći **glavni izazovi za uspostavljanje rodno odgovornog pravosuđa:**

- ***U Crnoj Gori žene čine većinu među sudijama i tužiocima, dok muškarci dominiraju na višim nivoima hijerarhije.*** Samo je u Sudskom savjetu i Tužilačkom savjetu odnos između žena i muškaraca blizu ravnoteže, zbog postojeće zakonske obaveze koja predviđa rodnu ravnotežu u oba tijela.
- ***Trend feminizacije pravosudne profesije i postojanje „staklenog plafona“ nisu prepoznati u pravosuđu, kao pitanja koja treba definisati na strateškom nivou..*** Samim tim, Strategija za reformu pravosuđa sa pratećim Akcionim planom 2019.-2022. ostala je „rodno slijepa“.
- ***To može dovesti do zaključka da razumijevanje međuzavisnosti između rodne ravnoteže i rodne osjetljivosti pravosuđa s jedne strane, te jačanje vladavine zakona i zaštite ljudskih prava s druge strane i dalje ostaje izazov.***
- ***Crna Gora nema instituciju s posebnom odgovornošću za rodna pitanja u pravosudnom sistemu.***
- ***Sudski budžet nije rodno odgovoran.***
- ***Ne postoji politika sprječavanja i procesuiranja slučajeva seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu u pravosuđu.*** Do sada nije procesuiran nijedan slučaj.
- ***Mobing je regulisan radnim zakonodavstvom i u većini sudova imenuju se kontakt osobe za prijavljivanje mobinga. Međutim, do sada nije procesuiran nijedan slučaj mobinga zbog nepostojanja internih postupaka prijavljivanja, obrade i zaštite ljudi koji prijavljuju mobing.***
- ***Standardi rodne ravnopravnosti prisutni su kao predmet inicijalne i kontinuirane obuke za sudije i tužioce, sa fokusom na žene i muškarce u sudskim postupcima.***
- ***Ne postoji rodna obuka usmjerena na bolji položaj žena u struci,*** kao što je rodna ravnoteža, postupak donošenja odluka i zaštita od diskriminacije.
- ***Specijalizovane obuke za sticanje liderskih i menadžerskih vještina, koji bi mogli podići nivo samosvijesti i podstaći žene da se prijave za rukovodeće položaje nisu dostupni u okviru programa Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu.***
- ***Profesionalna udruženja sudija i tužioca nemaju fokus na rodnu ravnopravnost,***
- ***Ne postoje specijalizovana profesionalna udruženja žena u pravosuđu.***

Sljedeće **preporuke za uvođenje rodno odgovornih mjera** u okviru Akcije predložene su u analizi:

- Opšte preporuke koje se odnose na ***strateški pristup rodnoj ravnopravnosti u pravosuđu, institucionalne aranžmane za osiguranje rodnog pariteta i anti-diskriminacije,*** kao i na ***statistiku raščlanjenu po polu,*** koje će omogućiti bolje praćenje rodnih politika u pravosuđu.

- o Posebne preporuke za **rodno odgovorne rezultate i rodne indikatore u okviru svakog od 5 specifičnih ciljeva** u okviru projekta.
- o **Svi posredni i neposredni specifični ciljevi i odgovarajući rezultati su unaprijeđeni kako bi odražavali rodnu odgovornost projekta.** Jedini izuzetak je rezultat 1.2.2 koji je već definisan kao rodno odgovoran („Razvijen je novi rodni pristup u procesu imenovanja predsjednika sudova i rukovodioca državnih tužilaštava“). Konkretno, pet rezultata formulisano je na rodno specifičan način.
- o Ojačani okvir monitoringa omogućen je **uvođenjem 28 novih rodni indikatora**. Takođe, **unaprijeđeno je 6 postojećih indikatora, kako bi odražavali rodnu odgovornost.**
- o Posebne preporuke za aktivnosti: razvijeno je **19 rodno odgovornih preporuka za 19 aktivnosti**, kako bi se integrisao rodni aspekt i dostigli maksimalni efekti tih aktivnosti među ženama i muškarcima korisnicima projekta.

*Izrada ovog dokumenta omogućena je uz finansijsku podršku Evropske unije i Savjeta Evrope.
Stavovi izraženi u ovom dokumentu ne predstavljaju zvaničan stav Evropske unije ili Savjeta Evrope.*

Savjet Evrope je vodeća organizacija za ljudska prava na kontinentu. Obuhvata 47 država, uključujući sve članice Evropske unije. Sve države članice Savjeta Evrope potpisale su Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, sporazum čiji je cilj zaštita ljudskih prava, demokratije i vladavine prava. Evropski sud za ljudska prava nadgleda primjenu Konvencije u državama članicama.

www.coe.int

Zemlje članice Evropske unije odlučile su da udruže svoja znanja, resurse i sudbine. Zajedno su izgradile zonu stabilnosti, demokratije i održivog razvoja, zadržavajući kulturnu raznolikost, toleranciju i individualne slobode. Evropska unija poklanja posebnu pažnju razmjeni postignuća i vrijednosti sa zemljama i narodima izvan svojih granica.

www.europa.eu

Finansirano
od strane Evropske unije i
Savjeta Evrope

COUNCIL OF EUROPE

Implementirano
od strane Savjeta Evrope